

Självständigt arbete (15 hp)

Författare		Program/Kurs
Anton Malm		OP SA 17-20
Handledare		
		Antal ord: 11 920
Anna Danielsson	Beteckning	Kurskod
	OP SA 17-20	IOP415
TEORIPRÖVANDE ENFALLSSTUDIE AV WILLIAM H. MCRAVENS TEORI OM FRAMGÅNG I SPECIALOPERATIONER		
ABSTRACT:		
<p>This study examines William H. McRaven's theory of why special operations succeed. The theory is tested on Operation Nimrod which took place after the theory was published and carried out against a non-state actor. Operation Nimrod was a special operation in which the British special forces SAS conducted a hostage rescue operation against six terrorists on the Iranian embassy in London 1980. McRaven's theory contains six principles that need to be utilized to achieve relative superiority. The theory is one of few used in research at the tactical level of special operations and the principles can also be found in the Swedish doctrine. The study aims to test the generalizability of the theory to modern cases since few studies have tried this before. The result of this case study shows that all six principles in McRaven's theory of special operations have been used in Operation Nimrod where relative superiority arose. This shows a connection between the theory and a successful special operation which results in the generalizability of the theory being strengthened through this study.</p>		
Nyckelord:		
Specialoperation, McRaven, Relativ överlägsenhet, Operation Nimrod.		

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	3
1.1 PROBLEMFÖRMULERING	4
1.2 FORSKNINGSOVERSIKT	5
1.3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	9
1.4 AVGRÄNSNINGAR	9
1.5 DISPOSITION.....	10
2. TEORI - MCRAVEN OCH RELATIV ÖVERLÄGSENHET	10
2.1 CENTRALA BEGREPP	10
2.1.1 <i>Specialoperation</i>	10
2.1.2 <i>Relativ överlägsenhet</i>	12
2.2 SEX PRINCIPER	13
2.2.1 <i>Principen enkelhet</i>	13
2.2.2 <i>Principen sekretess</i>	14
2.2.3 <i>Principen repetition</i>	14
2.2.4 <i>Principen överraskning</i>	14
2.2.5 <i>Principen hastighet</i>	15
2.2.6 <i>Principen syfte</i>	16
2.3 KRITIK MOT TEORIN	16
3. METOD.....	17
3.1 FORSKNINGSDSIGN.....	17
3.2 VAL AV FALL.....	19
3.3 FORSKNINGSETIK OCH FORSKNINGSETISKA ÖVERVÄGANDEN	21
3.4 KÄLLKRITIK	21
3.5 MATERIALDISKUSSION.....	22
3.6 OPERATIONALISERING	23
4. EMPIRISK BAKGRUND – BELÄGRINGEN AV IRANSKA AMBASSADEN I LONDON 1980	27
5. ANALYS	28
5.1 ENKELHET	29
5.2 SEKRETESS	29
5.3 REPETITION	30
5.4 ÖVERRASKNING	31
5.5 HASTIGHET.....	31
5.6 SYFTE	32
5.7 RESULTAT	34
6. AVSLUTNING	35
6.1 SLUTSATSER.....	35
6.2 DISKUSSION.....	35
6.3 FORTSATT FORSKNING	37
6.4 RELEVANS FÖR YRKESUTÖVNINGEN.....	37
LITTERATUR OCH REFERENSFÖRTECKNING.....	39

1. Inledning

Den moderna definitionen av specialoperationer tar sin början i operationer under andra världskriget och framåt. Genom offensiva anfall/ rädföretag har specialoperationer bidragit till strategiskt viktiga framgångar, vilket har skapade ett intresse och efterfrågan för denna ”nya” gren inom krigföring.¹ Genom särskild taktik och uttagna förband kan strategiskt viktiga målsättningar uppnås av små förband.² Nyttjandet av specialoperationer har under 2000-talet ökat, en trend som troligen kommer att fortsätta med tanke på nya sätt att bedriva krigföring genom exempelvis hybridkrigföring i vilken specialoperationer har en naturlig plats.³

För att förstå specialoperationer ur ett vetenskapligt perspektiv så kan teorier vara ett hjälpmedel, teorier kan också hjälpa att utveckla specialförband kopplat mot yrkesprofessionen.⁴ Specialoperationer är även en intressant gren inom krigföring eftersom de utmanar tidigare sanningar av erkända militärteoretiker. Carl von Clausewitz menade exempelvis att numerär överlägsenhet är den faktor som har störst betydelse för framgång inom krigföring.⁵ Specialoperationer motsäger sig detta påstående eftersom små enheter kan uppnå överlägsenhet mot en numerärt överlägsen motståndare.⁶

I denna studie prövas William H. McRavens teori om relativ överlägsenhet i specialoperationer. Teorin är en av de mer framstående på den taktiska nivån och prövas mot ett fall som ägt rum efter 1976 eftersom teorin är utformad från fall innan detta år. I fallet som valts är även en ickestatlig aktör inblandad eftersom teorin huvudsakligen är testad på mellanstatliga konflikter och har kritiserats för att endast prövats mot fall innan 1976. Detta trots att mindre än 20 procent av krigen de senaste 200 åren har varit mellanstatliga.⁷ I denna studie prövas därför teorin mot Operation Nimrod vilket var en gisslanfritagning på den iranska ambassaden i London 1980 utförd av det brittiska specialförbandet SAS.

¹ Marsh, Christopher, Kiras, James och Blocksome, Patricia. Special Operations Research: Out of the Shadows. *Special Operations Journal*. 1(2), 2015, s1.

² Spulak, Robert G. *A Theory of Special Operations: The Origin, Qualities, and Use of SOF*. Joint Special Operations University (U.S.). JSOU Press. 2007, s38-39.

³ Shamir, Eitan och Ben-Ari, Eyal. The Rise of Special Operations Forces: Generalized Specialization, Boundary Spanning and Military Autonomy. *Journal of Strategic Studies*, 41(3), 2018, s335.

⁴ Johannessen, Asbjørn och Tufte, Per Arne. *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. 1. uppl. Malmö: Liber, 2003, s29.

⁵ Clausewitz, Carl von. *On war*. Princeton, N.J.: Princeton U.P., 1976, s194.

⁶ McRaven, William. *The Theory of Special Operations*. Naval Postgraduate School, 1993, s3.

⁷ Crandall, Russell. *America's Dirty Wars: Irregular Warfare from 1776 to the War on Terror*. New York: Cambridge University Press, 2014, s16.

1.1 Problemformulering

En tydlig trend inom krigsmakter på 2000-talet är en ökad användning av specialförband.⁸ I USA har exempelvis personalen inom specialförbanden mer än fördubblats och dess budget femdubblats sedan 2001.⁹ Kriget mot terror och en ökning av irreguljära hot så som terrorism, insurgentverksamhet och större kriminella nätverk har skapat en efterfrågan på dessa förband då de har kapacitet att möta denna typ av hotbild.¹⁰ Utvecklingen kan troligtvis fortsätta med hänsyn till moderna konflikter så som det pågående kriget i Ukraina där hybridkrigföring är en naturlig del, inklusive nyttjandet av specialförband.¹¹

Metoden offensiva operationer/räder inom specialoperationer kan ha stor påverkan på en motståndare vid eventuell framgång.¹² Strategiska mål kan uppnås genom operationer som genomförs på taktisk nivå. Dock har specialoperationer historiskt sett skönmålats och en teoretisk grund saknas enligt forskarna Christopher Marsch, James Kiras och Patricia Blocksome. De skriver i artikeln *Special Operations Research: Out of the Shadows* att specialoperationer ur ett vetenskapligt perspektiv är i ett tidigt stadie och att det behövs mer forskning inom området.¹³

“While the importance of special operations today seems quite apparent, academic study and professional research into special operations is still very much in a nascent stage.”¹⁴

Detta innebär att det finns ett behov av att utveckla den teoretiska grunden för att förklara hur framgång nås inom specialoperationer. En av teorierna som Marsch, Kiras och Blocksome syftar på när de säger att fler fallstudier behöver göras kopplat mot tidigare forskning är skriven av William H. McRaven och är inriktad mot just offensiva operationer/räder. Denna teori är den enda på taktisk nivå som tas upp i tidigare nämnd artikel i vilken forskningsläget inom

⁸ Shamir och Ben-Ari, s335.

⁹ South, todd. *Special Operations Command asks for more troops, biggest budget yet*, military times, 2018, <https://www.militarytimes.com/news/your-army/2018/02/23/special-operations-command-asks-for-more-troops-biggest-budget-yet>, (hämtad 2020-04-05).

¹⁰ Robinson, Linda. *The Future of U. S. Special Operations Forces*. New York: Council on Foreign Relations, 2013, s66.

¹¹ Bachmann, Sacha-Dominik Olivier och Gunneriusson, Håkan. *Russia's Hybrid Warfare in the East: The Integral Nature of the Informing Sphere*. *Georgetown Journal of International Affairs*, 2015, s198–211.

¹² Kiras, James D. *Special operations and strategy : from World War II to the War on Terrorism*. New York: Routledge, 2006, s2.

¹³ Marsh, Kiras och Blocksome, s2.

¹⁴ Marsh, Kiras och Blocksome, s2.

specialoperationer har sammanfattats på ett konkret sätt. Detta visar på vikten av att pröva denna teori mot nya fall.

Den ökade användningen av specialförband är till stor del kopplad mot en ökad hotbild från ickestatliga aktörer, exempelvis terrorism. McRavens teori är huvudsakligen prövad mot mellanstatliga konflikter, det vill säga att aktörerna i de fall McRaven prövat sin teori mot har varit stater. Detta kan teorin kritiseras för med tanke på den utveckling som skett efter att teorin utformats. På grund av detta skulle Marsch, Kiras och Blocksomes argument, att befintliga teorier behöver prövas, gynnas än mer om ett fall med en ickestatlig aktör prövade teorin.¹⁵ McRavens teori baseras på analyser av fall som utspelats mellan år 1940 och 1976. Därför skulle forskning på teorin mot fall utspelade senare än året 1976 kunna öka dess giltighet mot moderna specialoperationer och fylla ut en forskningslucka kring framgång inom specialoperationer på den taktiska nivån i moderna konflikter.

McRavens teori har även påverkan på den militära professionen i Sverige. En jämförelse mellan teorin och Försvarens beskrivning av specialoperationer i *Operativ Doktrin 2014* visar på stora likheter, detta visar på den utomvetenskapliga relevansen för att pröva teorin.¹⁶

1.2 Forskningsöversikt

Inom området specialoperationer existerar ingen övergripande teori, tidigare forskning är utförd inom delområden av specialoperationer. Exempelvis på olika nivåer så som taktiskt, operativ eller strategisk.¹⁷ McRavens teori är den inom området som återfunnits vilken fokuserar på den taktiska nivån av specialoperationer. I detta kapitel presenteras existerande forskning även på den operativa och strategiska nivån för att ge en förståelse för specialoperationer som helhet. Existerande forskning i denna forskningsöversikt har valts utifrån problemformuleringen som är kopplad mot delen offensiva operationer inom specialoperationer samt utifrån framtidsutsikter för specialoperationer. Detta eftersom arbetet till del fokuserar på moderna specialoperationer och teorins generaliserbarhet till nutida fall. Forskningsöversikten syftar till att ge läsaren en diskursanknytning vilket är en översikt av kunskapsläget inom specialoperationer och framgång i dessa kopplat mot en teori.

¹⁵ Marsh, Kiras och Blocksome, s2.

¹⁶ Försvarensmakten. *Operativ doktrin 2014*. Stockholm: Elanders, 2014, s56.

¹⁷ Marsh, Kiras och Blocksome, s4.

Robert G. Spulak bygger vidare på McRavens teori och utforskar specialoperationer utifrån personalen som utför specialoperationer i sin studie *A Theory of Special Operations: The Origin, Qualities, and Use of SOF*. Spulak argumenterar för att specialoperationer kan utföras eftersom förbanden som genomför dessa har egenskaper konventionella förband ej besitter. Den största skillnaden mellan förband som genomför specialoperationer och konventionella förband menar Spulak är att personalen i dessa förband har en högre lägsta nivå.¹⁸ Tyngdpunkt läggs vid personalen eftersom det är svårt att definiera specialoperationer utifrån uppgift och förmågor. Istället kan sättet förbanden löser uppgifter på förstås genom gemensamma egenskaper hos individerna.¹⁹

Spulak argumenterar även för att det krävs mer teori inom området för att öka förståelsen och bättre nyttja specialförband, speciellt på den strategiska nivån.²⁰ Artikeln ger inte förslag på något ramverk utan bidrar till forskningen genom en diskussion i ämnet.²¹ Artikeln *Special Operations Research: Out of the Shadows* av Christopher Marsch, James Kiras och Patricia Blocksone föreslår också mer forskning inom området och i artikeln sammanställs forskningsläget inom specialoperationer. Dessa forskare ger en övergripande bild av forskningsläget inom specialoperationer där de sammanställer de teorier som finns och argumenterar för mer forskning i form av fallstudier för att pröva teorierna. De tre författarna argumenterar också för att ny information och synvinklar tillgängliggörs och att i takt med det behöver teorierna prövas mot ny empiri. Marsch, Kiras och Blocksone likt som Spulak för diskussioner om den ökade användningen av specialförband och dess ökade exponering i media samt avsaknaden av vetenskaplig forskning som taktar med detta. Det som skiljer dessa två artiklar är bland annat att Spulak tar upp faktorer så som individen och strategi medan Marsch, Kiras och Blocksone argumenterar för att testa de teorier som redan finns mot befintlig empiri. Information om specialoperationer är ofta sekretessbelagd för att det inte ska vara möjligt att dra några slutsatser av vilka metoder som används utifrån offentlig information, därför kan empiri kring moderna fall vara svår att tillgå. Detta är något som försvårar Marsch, Kiras och Blocksone argument.

¹⁸ Spulak, s12.

¹⁹ Spulak, s2.

²⁰ Spulak, s38.

²¹ Spulak, s5.

Alastair Finlan kritiserar delvis de två ovan nämnda artiklarna i sin artikel *A dangerous pathway? Toward a theory of special forces*. Finlan beskriver att det pågår en konflikt mellan de som hävdar att en teori kan begränsa specialoperationer eftersom den vetenskapliga debatten sker med en oundviklig distans mellan verklighet och teori, vilket riskerar att ge en falsk bild av specialoperationer. En annan synvinkel är att ett inflytelserikt och komplext område som specialoperationer behöver teorier att utgå från för att kunna utvecklas.²² I artikeln argumenteras för en ny teori eftersom det i detta relativt nya område ännu inte finns någon teori som omfattar hela begreppet.²³ Finlan beskriver McRavens teori som ”*One of the most noteworthy early attempts to apply a rigorous North American political science lens to generate a theory of special operations*”²⁴ Detta är en likhet mellan Finlans artikel och de tidigare nämnda artiklarna vilka också beskriver McRavens teori som framstående.²⁵ Finlan föreslår i artikeln att en teori inom specialoperationer behövs eftersom området skiljer sig från reguljär krigföring i stor omfattning. Exempelvis är principerna om förintelse och utnötning inte applicerbara inom specialoperationer menar Finlan.²⁶ Artikeln argumenterar för utvecklandet av en ny teori inom specialoperationer för att kunna utveckla och förstå denna typ av militär resurs idag och i framtida konflikter. På så sätt skiljer sig denna artikel och de tidigare nämnda som föreslår att befintliga teorier istället skall prövas och utvecklas.²⁷

I Colin S. Grays artikel *Handfuls of Heroes on Desperate Ventures: When do Special Operations Succeed?* undersöker Gray under vilka omständigheter specialoperationer når strategisk framgång och presenterar 11 stycken parametrar som är gynnsamma för att uppnå strategisk framgång.²⁸ De 11 parametrarna är: politisk efterfrågan, politik, genomförbara mål, strategi, flexibilitet, frånvaro av andra alternativ, svagheter hos motståndaren, teknisk hjälp, taktisk kompetens, rykte och lärdomar från historien.²⁹ Parametrarna är inte beroende av varandra menar Gray och dess betydelse skiljer sig åt men att analysera motståndarens svagheter och attackera dessa är en betydelsefull parameter. Grays faktorer är både på taktisk och strategisk nivå men syftar till strategisk framgång. Parametrar skiljer sig från exempelvis

²² Finlan, Alastair. *A Dangerous Pathway? Toward a Theory of Special Forces*. *Comparative Strategy*. 38(4), 2019, s255.

²³ Finlan, s256.

²⁴ Finlan, s357.

²⁵ Finlan, s357.

²⁶ Finlan, s259.

²⁷ Finlan, s270.

²⁸ Gray, Colin. *Handfuls of Heroes on Desperate Ventures: When do Special Operations Succeed?*. *Parameters*, 29(1), 1999, s3.

²⁹ Gray, s20.

McRavens teori genom att de är mer generella, exempelvis är de inte specificerade till taktisk eller strategisk nivå. Det finns också likheter mellan teorierna, exempelvis återfinns att motståndarens svagheter, nyttja teknisk hjälp samt innovation bör nyttjas i båda teorierna.

Forskaren James D. Kiras har analyserat specialoperationer från andra världskriget till 2000-talet och inriktar sig likt Gray på specialoperationer ur en strategisk synvinkel. Kiras menar att en smal del inom specialoperationer är utforskat men för att förstå specialoperationer ur en bredare aspekt behöver fler områden inom ämnet analyseras. Även om kvalificerad strid är en viktig del inom specialoperationer finns det andra uppgifter som specialförband kan lösa, så som utbildning och underrättelseinhämtning.³⁰ Vidare så hävdar Kiras att den moraliska aspekten av specialoperationer är en central del, därför behöver de förstås ur en strategisk synvinkel. Specialoperationer menar Kiras når högst effekt då de genomförs som stöd till reguljära förband och kan ha en utnötande effekt på motståndaren.³¹ Den moraliska aspekten är något som McRaven också avhandlar, det som skiljer McRaven och Kiras inom området moral är att McRaven menar att det behövs för att lyckas med en operation och Kiras fokuserar på de moraliska effekterna som en operation har efteråt.³²

Två artiklar som båda argumenterar för specialoperationers roll i nutida och framtid konflikter är ovan nämnda av Alastair Finlan samt artikeln *Russia's Hybrid Warfare in the East: The Integral Nature of the Information Sphere* av Sascha Bachmann och Håkan Gunneriusson.³³ De båda artiklarna skriver dels om specialoperationers roll där de stöttar reguljära förband men också hur de kan nyttjas i gråzonslägen för att skapa egna fördelar genom hybridkrigföring.³⁴ Detta kan visa på vart den framtida utvecklingen för specialoperationer är på väg.

Detta arbete bidrar till den existerande diskursen som redovisats ovan genom att pröva en av de framstående teorierna på den taktiska nivån inom specialoperationer. Detta fyller en funktion eftersom det i den inomvetenskapliga debatten beskrivs en avsaknad av teoretisk anknytning inom specialoperationer men också eftersom befintliga teorier behöver prövas och utvecklas.

³⁰ Kiras, s115.

³¹ Kiras, s117.

³² McRaven, s36.

³³ Sascha och Gunneriusson, s199.

³⁴ Finlan, s269.

1.3 Syfte och frågeställning

Denna undersöknings syfte är att pröva McRavens teori om framgång i specialoperationer kopplat mot ett fall efter år 1976 med en ickestatlig aktör inblandad. Genom att pröva teorin mot en offensiv specialoperation genomförd efter de fall som teorin baseras på kan det sägas något om teorins yttre validitet då den prövas mot nytt empiriskt material. Detta bidrar i förlängningen till forskningsläget inom området eftersom teorins generaliserbarhet prövas mot ett fall som inte är typiskt för teorin. Målet med en teoriprovande fallstudie är sällan att på egen hand avgöra om en teori är giltig mot ett stort antal andra fall, det är inte heller syftet med denna studie. Istället prövas ett enskilt fall för att testa teorin kopplat mot det specifika fallet vilket tillsammans med andra studier kan skapa en vetenskapligt beprövad teori.³⁵ Det enskilda fallet kan bidra med ny kunskap i specifika fall som har likheter med det fall som prövas i denna studie.

Detta har resulterat i följande forskningsfråga:

- *Kan McRavens teori förklara framgången under Operation Nimrod, gisslanfritagningen på den iranska ambassaden i London 1980?*

1.4 Avgränsningar

I detta avsnitt presenteras de avgränsningar som gjorts i arbetet. Teorin avgränsas till McRavens sex principer om relativ överlägsenhet inom specialoperationer på taktisk nivå. I detta arbete berörs ej dess påverkan på operativ eller strategisk nivå. Avgränsningen till taktisk nivå har genomförts eftersom teorin fokuserar på relativ överlägsenhet på taktisk nivån. Framgång på den taktiska nivån inom specialoperationer får effekter på operativ och strategisk nivå, dock avgränsas denna undersökning till vad teorin avser att förklara.

Detta arbete avgränsas till det utvalda fallet och vad det säger om teorin. Genom att avgränsa en fallstudie till ett fall möjliggörs en mer djupgående analys i vilken kausala samband mer sannolikt identifieras jämfört med om ett flertal fall skulle analyseras.³⁶ Arbetet avgränsas från

³⁵ George, Alexander L. och Bennett, Andrew. *Case studies and theory development in the social sciences*. Cambridge: MIT, 2005, s116.

³⁶ George och Bennett, s84.

en djupgående analys av resultatets betydelse och koppling till andra fall för att möjliggöra en mer djupgående prövning av teorin kopplat mot det specifika fallet.

1.5 Disposition

I det inledande kapitlet presenteras undersökningens problemformulering, syfte samt den frågeställning som denna mynnat ut i. I nästkommande kapitel beskrivs teorin eftersom undersökningen är teorifokuserad. Därefter presenteras den metod som valts utifrån problemformulering och frågeställning. Efter metodkapitlet kommer undersökningens analys och avslutningsvis presenteras slutsatser och en diskussion kring arbetet.

2. Teori - McRaven och relativ överlägsenhet

Nedan presenteras centrala begrepp, teori och kritik mot teorin. *The theory of special operations* är en magisteravhandling utgiven 1993 av Amiral William H. McRaven vid Naval Postgraduate School i Monterey, Kalifornien.³⁷ McRaven var under sin karriär chef inom de amerikanska specialförbanden och teorin publicerades även som bok 1996. McRavens teori avhandlar kategorin kvalificerad strid (direct action) inom specialoperationer vilket innefattar exempelvis fritagningsoperationer, sabotage och rädföretag. McRaven undersöker hur en numerärt underlägsen styrka kan besegra en numerärt större styrka genom att vinna relativ överlägsenhet.³⁸ Teorin består av sex principer som alla behöver nyttjas i planering, förberedelser och genomförande i en specialoperation.

2.1 Centrala begrepp

Nedan presenteras de två begreppen *specialoperation* och *relativ överlägsenhet*. Begreppens betydelse kan skilja sig beroende på sammanhang eller vem det är som nyttjar dem, därför är det viktigt att definiera vad dess innebörd är i just detta arbete för att ge läsare en gemensam förståelse.

2.1.1 Specialoperation

Begreppet *specialoperation* definieras utifrån från McRavens beskrivning av en specialoperation i detta arbete. Hans definition är utvecklad utifrån amerikanska doktrinen för

³⁷ McRaven, s1.

³⁸ McRaven, s2.

specialoperationer *The Doctrine for Joint Special Operations*.³⁹ Nedan är McRavens kortfattade definition av vilka som utför operationer och vad dess mål innefattar:

*”A Special operation is conducted by forces specially trained, equipped, and supported for a specific target whose destruction, elimination, or in the case of hostages, the rescue if, is a political or military imperative.”*⁴⁰

Denna definition är giltig för offensiva specialoperationer och syftar på operationer med målsättningar på operativ eller strategisk nivå, vilket McRaven menar att en specialoperation alltid har. Dock uppnås dessa målsättningar genom att en specialoperation genomförs på taktisk nivå. Med taktisk nivå i denna uppsats innefattas även stridsteknik. Vidare är en viktig del av specialoperationer att de alltid har tillgång till nationella resurser i form av materiel, budget och underrättelser. Offensiva operationer innebär att metoden kvalificerad strid nyttjas. Kvalificerad strid inom ramen för specialoperationer skiljer sig från offensiv strid inom reguljär krigföring ur främst två aspekter; dels så innebär kvalificerade strid i specialoperationer en hög risktagning ur politisksynpunkt och dels är uppgifterna annorlunda, exempelvis fritagningsoperationer eller sabotage. Eftersom uppgifterna skiljer sig kan även att annan stridsteknik nyttjas än vid offensiv strid inom reguljär krigföring.⁴¹ Specialoperationer har tillgång till mer omfattande resurser än reguljära förband och definieras huvudsakligen av uppgiften, det är med andra ord inte vilken typ av enhet som genomför den utan vad själva uppgiften är. Exempelvis kan en specialoperation likväl utföras av en flygenhet som ett specialförband även fast det är mer vanligt förekommande att specialförband genomföra specialoperationer då det är deras huvuduppgift.⁴² McRavens principer är utformade mot specialoperationer genomförda av specialförband men kan appliceras på samtliga förband som stämmer in på definitionen.⁴³

En specialoperation genomförs alltid mot en försvarsberedd motståndare enligt McRaven vilket medför att denna är förberedd på att genomföra strid.⁴⁴ Försvarsstrid var enligt militärteoretikern Carl Von Clausewitz den starkare formen av krigföring men dess mål är ofta

³⁹ Joint chiefs of staff (US). *The Doctrine for joint Special Operations*, JOINT PUB 3-05, 2014, s1.

⁴⁰ McRaven, s3.

⁴¹ Kiras, s5.

⁴² McRaven, s3.

⁴³ McRaven, s3.

⁴⁴ McRaven, s4.

negativt eftersom det bygger på att neka motståndarens dess vilja istället för att ta initiativ, vilket talar både för och emot specialoperationer.⁴⁵

2.1.2 Relativ överlägsenhet

Relativ överlägsenhet är ett begrepp McRaven nyttjar för att förklarar fenomenet då en anfallande numerärt underlägsen styrka är överlägsen en försvarsberedd eller numerärt överlägsen motståndare, vilket möjliggör framgång i en specialoperation. Numerär överlägsenhet är inom krigföring en av de viktigaste faktorerna för framgång, Clausewitz skriver exempelvis att numerär överlägsenhet är *”in tactics, as well as in strategy, the most general principle of victory”*⁴⁶. Detta gör begreppet relativ överlägsenhet intressant inom specialoperationer eftersom en till antalet underlägsen motståndare anfaller en försvarsförberedd och/eller större motståndare. Relativ överlägsenhet är ingen garanti för framgång, det är dock en förutsättning som kan ge en förståelse för hur planering och genomförande av specialoperationer bör utföras. Relativ överlägsenhet vilket är centralt i McRavens teori kan förstås genom kunskap om de sex principer som återfinns i *The theory of special operations*.⁴⁷ Detta eftersom principerna möjliggör relativ överlägsenheten enligt McRaven samt kunskap om hur friktion och moral påverkar dessa principer.⁴⁸

Begreppet kan definieras ytterligare genom de egenskaper/kännetecken relativ överlägsenhet har. Relativ överlägsenhet beskrivs som det avgörande ögonblicket i en specialoperation när den anfallande styrkan får ett övertag över den försvarande numerärt större motståndaren. Det är när chansen för att lyckas är större än att risken att misslyckas relativ överlägsenhet har uppstått. För att garantera framgång i en specialoperation måste den relativa överlägsenheten upprätthållas vilket kan ske om uthålligheten samt moralen är hög och om relativ överlägsenhet förloras är det svårt att återvinna den.⁴⁹ Relativ överlägsenhet har likheter med begreppet lokal överlägsenhet, dock är det den ovanstående beskrivningen som förklarar begreppet i detta arbete.

⁴⁵ Clausewitz, s17.

⁴⁶ Clausewitz, s192.

⁴⁷ McRaven, s11.

⁴⁸ McRaven, s7.

⁴⁹ McRaven, s7-8.

2.2 Sex principer

Genom att studera åtta genomförda specialoperationer mellan åren 1940 och 1976 har McRaven kommit fram till sex principer som är framstående och kännetecknar en specialoperation där relativ överlägsenhet kan uppstå.⁵⁰ De sex principerna är enkelhet, sekretess, repetition, överraskning, hastighet och syfte.⁵¹ Principernas funktion förstås ytterligare med kunskapen om att det finns ett samband principerna emellan, exempelvis är repetition en förutsättning för att kunna uppnå enkelhet vilket skapar överraskning och hastighet.⁵² McRavens principer är enligt han själv endast applicerbara på mindre enheter och ska inte förväxlas med principer för reguljär krigföring.⁵³

2.2.1 Principen enkelhet

Principen enkelhet (simplicity) är beroende av tre kritiska faktorer: *begränsning av antalet mål, bra underrättelser* och *innovation*. Enkelhet beskrivs både som den viktigaste principen men också som den svåraste att uppnå. Den första faktorn *begränsning av antalet mål* kan uppnås genom att minimera antalet mål på den taktiska nivå som behöver genomföras för att uppfylla syftet med en viss operation. Vidare så behöver målen på taktisk nivå överensstämja med målen på strategisk eller operativ nivå för att uppnå framgång.⁵⁴ I den andra faktorn *bra underrättelser* definieras ”bra” genom att en sådan underrättelse minimerar antalet okända faktorer, vilket bidrar till att skapa enkelhet i planeringen och mängden osäkra faktorer minimeras. Detta kan innebära att operationen kan anpassas efter verkligheten för att skapa så bra förutsättningar som möjligt.⁵⁵ Den tredje faktorn för att skapa enkelhet är *innovation*, denna faktorn representeras normalt av nyttjandet av ny teknik och/eller taktik. Genom att nyttja ny teknik och/eller taktik som har anpassats efter uppdraget kan eventuella hinder minimeras. Ny teknik och taktik behöver inte betyda att det är något som aldrig har använts utan det är kopplat till innovation för just den uppgift som ska lösas.⁵⁶

⁵⁰ McRaven, s8.

⁵¹ McRaven, s11.

⁵² McRaven, s14.

⁵³ McRaven, s37.

⁵⁴ McRaven, s17.

⁵⁵ McRaven, s18–19.

⁵⁶ McRaven, s21.

2.2.2 Principen sekretess

Sekretess (security) syftar till att motståndaren inte skall kunna dra några fördelar av att på förhand veta den egna handlingsplanen. Genom att hålla informationen dold kan exempelvis principen överraskning uppnås. De metoder som specialoperationer har, exempelvis kvalificerad strid som genomförs mot en förberedd motståndare innebär att denna är förberedd på strid. Ur den synpunkten ska sekretess förstås genom att tid och metod för en operation hålls hemlig i syfte att kunna uppnå övriga principer. Sekretessen för specialoperationer ska hållas så hög som möjligt för att hindra motståndaren från att få ett oväntat övertag och att själv kunna uppnå relativ överlägsenhet.⁵⁷

2.2.3 Principen repetition

Denna princip innefattar repetition i form av förövning, rutiner och färdighetsträning och syftar till att minimera sådant som kan skapa hinder eller friktioner i ens genomförandefas. De förband som genomför specialoperationer tränar repetitivt och skapar rutiner i syfte att kunna reagera snabbt i specifika situationer. Principen innovation innebär att ny teknik och taktik nyttjas vilket kan innebära att repetition med detta inte är genomförbart. För att minimera friktionen av detta bör förövning i form av genrep inför en specialoperation äga rum för att testa planen och materielen. En viktig anledning till att genomföra genrep med hela förbandet är att identifiera friktioner som kan uppstå när förbandet är sammansatt. Förövning kan ha genomförts noggrant på individnivå och när allt sätts samman uppstår andra problem på grund av friktioner kopplat till personal, materiel eller taktik. Dessa friktioner är viktiga att identifiera och visar på vikten av genrep stor i skala.⁵⁸

2.2.4 Principen överraskning

Principen överraskning (surprise) syftar till att genomföra operationen på ett sätt, en tidpunkt eller plats där motståndaren inte är förberedd. I alla de fall McRaven analyserat var motståndaren förberedd på en attack, trots detta lyckades i samtliga av de framgångsrika specialoperationerna överraskning uppnås.⁵⁹ För att uppnå överraskning behöver en operation planeras så att motståndaren inte är beredd på just det sätt som operationen genomförs på. Detta

⁵⁷ McRaven, s21–22.

⁵⁸ McRaven, s24.

⁵⁹ McRaven, s27.

kan uppnås genom vilseledning, timing och att utnyttja motståndarens svagheter. Vilseledning innebär att antingen ta bort uppmärksamhet från den anfallande styrkan eller att fördröja motståndarens reaktion så pass länge att en relativ överlägsenhet kan uppnås. I de flesta fall är fördröjning av motståndarens reaktion det mest effektiva tillvägagångsättet inom vilseledning.⁶⁰ Att ha en bra timing för anfallet är en nyckelfaktor för att uppnå överraskning. Dock så ökar enligt McRaven uppmärksamheten nattetid vilket är en nackdel eftersom det kan medföra upptäckt. Timing är en faktor som behöver analyseras för varje specifik operation och anpassas efter bland annat motståndaren, terrängen och väder.⁶¹ Det finns alltid en svagaste länk i en motståndares försvar, att hitta denna och dra fördel av den är att utnyttja motståndarens svagheter. Principen överraskning är viktig och nödvändig, dock är även denna princip beroende av de andra principerna.⁶² Exempelvis kan överraskning uppstå men om förbandet inte har genomfört förövning kan det vara svårt att uppnå relativ överlägsenhet eftersom det egna förbandet inte har förmågan att strida i tillräckligt bra utsträckning.

2.2.5 Principen hastighet

Principen hastighet (speed) innebär att ta sig till sitt anfallsmål så snabbt som möjligt. Sårbarheten för eget förband ökar vid fördröjning i hastighet och minskar sannolikheten att uppnå relativ överlägsenhet. Hastighet är relativt och normalt sett kopplat till motståndarens förmåga att reagera, dock särskiljer sig specialoperationer från detta eftersom motståndaren alltid är försvarsberedd. Detta innebär att motståndarens intention och förmåga att försvara sig kan beskrivas som konstant vilket betyder att förlorad hastighet påverka det egna förbandet mest.⁶³ Huvuddelen av specialoperationer innebär direkt kontakt med fienden och därför kan skillnad på hastighet räknat i minuter vara avgörande för utgången av operationen. Av åtta lyckade specialoperationer McRaven analyserat var det bara en där det tog längre tid än 30 minuter att uppnå relativ överlägsenhet. I en majoritet av fallen hade relativ överlägsenhet uppnåtts efter 5 minuter och uppdraget var slutfört inom 30 minuter vilket visar på vilka tidsramar det handlar om inom lyckade specialoperationer.⁶⁴ I syfte att kunna upprätthålla överraskning och hastighet är specialförband ofta små till antalet och utan tung beväpning vilket betyder att strid under längre tid mot en större motståndare försvaras. Detta är ytterligare en

⁶⁰ McRaven, s27–28.

⁶¹ McRaven, s28.

⁶² McRaven, s30.

⁶³ McRaven, s31.

⁶⁴ McRaven, s33.

anledning till varför hög hastighet behöver upprätthållas. Att anpassa utrustningen efter uppdraget är en framgångsfaktor enligt McRaven. Ju större skillnad i storlek mellan eget förband och motståndaren det är, desto mer specifika/avgränsade behöver målen vara för att möjliggöra hög hastighet. För att öka sannolikheten för egen överlevnad krävs också att tiden med relativ överlägsenhet hålls så kort som möjligt. Slutligen så menar McRaven att hastighet inte alltid är relativ motståndaren utan om en tillräckligt hög hastighet uppnås kan relativ överlägsenhet uppnås oavsett motståndarens reaktion.⁶⁵

2.2.6 Principen syfte

Principen syfte (purpose) innebär förståelse för operationens viktigaste mål och att kunna genomföra dessa. En förståelse för syfte är viktigt för att kunna dra nytta av uppkomna möjligheter eller hitta andra handlingsalternativ som strävar mot målen när olika hinder uppstår. Uppdraget ska vara så tydligt beskrivet att varje enskild soldat, oavsett vad som händer ska förstå och kunna handla utifrån uppdragets mål.⁶⁶ Den andra aspekten av principen syfte är kopplade till motivation hos den egna personalen. Detta innefattar att den enskilda individen ska känna att uppgiftens syfte är berättigat och detta behöver säkerställas i planeringsfasen. Varje individ ska vara inspirerad och personligt engagerade i uppgiften. Principen syfte ska inte förväxlas med moral enligt McRaven eftersom moraliska faktorer befinner sig utanför vad man kan tänkas planera för.⁶⁷

2.3 Kritik mot teorin

En teori med universella anspråk kan ofta stämma in på många fall och generaliseras men kan bli intetsägande eftersom den inte förklarar ett fenomen tillräckligt grundligt.⁶⁸ På samma sätt kan en teori bli smal om den är specifikt inriktad mot ett specifikt fenomen. Detta är något Kiras kritiserar McRaven för. Kiras menar att teorier kring specialoperationer bör innefatta mer än kvalificerad strid för att förstå begreppet bättre.⁶⁹ Något som talar mot Kiras argument är att McRavens definition av specialförband och specialoperationer är bred ur en annan synvinkel. McRaven avgränsar nämligen inte specialoperationer till någon special typ av förband utan menar att det är uppgiften, målsättningar och resurser som definierar en specialoperation och

⁶⁵ McRaven, s34.

⁶⁶ McRaven, s34.

⁶⁷ McRaven, s36.

⁶⁸ Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. och Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. Uppl. Stockholm: Wolters Kluwer, 2017, s60.

⁶⁹ Kiras, s115.

inte vilken typ av förband som genomför operationen.⁷⁰ En mer avgränsad definition hade inneburit en större tydlighet för i vilken kontext teorin kan appliceras. Denna definition har dock fördelen att den inte utesluter ett fall på grund av vilken enhet det är som genomför en operation.

Som nämnts i problemformuleringen så kritiserar Marsch, Kiras och Blocksome befintliga teorier inom specialoperationer och menar att de behöver prövas ytterligare. Bland teorierna dessa författare syftar på innefattas McRavens teori.⁷¹ Även Gyllensporre kritiserar tidigare forskning och teorier inom specialoperationer och menar bland annat att det har skett en utveckling inom specialoperationer kopplat mot asymmetrisk krigföring och kritiserar tidigare teorier för att endast innefatta kvalificerad strid.⁷² Tim Searle tar upp samma kritik som Gyllensporre och menar att teorin endast berör en del av specialoperationer.⁷³ Denna kritik är relevant, dock är det en fördel att teorin fokuserar på en specifik del av specialoperationer ur aspekten att den på ett mer grundligt sätt kan redogöra för denna inriktning vilket är fördelaktigt när kvalificerad strid inom specialoperationer ska studeras.

3. Metod

3.1 Forskningsdesign

Kvalitativ fallstudie har nyttjats som forskningsdesign för att besvara forskningsfrågan i denna teoriprovande studie. Nedan presenteras begreppen teoriprovande studie, kvalitativ fallstudie samt kvalitativ textanalys och dess kopplingar till detta arbete.

Teroriprovande ansats innebär att empirin studeras i syfte att kunna säga något om teorin och dess generaliserbarhet. Fallstudie är en lämplig metod att använda när en teori är komplex och bygger på sammanhanget den sätts i.⁷⁴ I krigsvetenskaplig teori är detta ofta fallet eftersom området till del är beroende av historiska fall för att prövas. I en teoriprovande studie är teorin

⁷⁰ McRaven, s3.

⁷¹ Marsh, Kiras och Blocksome, s2.

⁷² Gyllensporre, Dennis. *Contemporary Hybrid Warfare and the Evolution of Special Operations Theory. I Special Operations from a Small State Perspective Future Security Challenges*, Gunilla Eriksson och Ulrica Pettersson (red.), Cham: Springer International Publishing, 2017, s34.

⁷³ Searle, Tim. *Outside the Box: A New General Theory of Special Operations. JSOU Report*. 17(4), 2017, s44.

⁷⁴ Jensen, Tommy och Sandström, Johan. *Fallstudier*. Lund: Studentlitteratur, 2016, s43.

i centrum, därför lämpar sig designen för detta arbete som syftar till att pröva McRavens teori och dess yttre validitet.⁷⁵ För att kunna pröva den valda teorin mot ett historiskt fall så har detta arbete en deduktiv ansats vilket betyder att en teori prövas mot någon form av empiri. En teori som inte är underbyggd av empiri bli lätt en vetenskaplig gissning vilket gör värdefullt att pröva teorin mot en empirisk bakgrund.⁷⁶

Inom fallstudieforskning är det ofta bättre med flera fall jämfört med ett fall, dock kan studiens karaktär innebära att det inte är praktiskt möjligt att ha flera fall. Exempel på detta är när det inte finns empiri om fler än ett fall eller att det valda fallet vill studeras på ett sådant djup att det inte är möjligt att studera mer än ett fall.⁷⁷ Denna studie är ett exempel på när analys av enbart ett fall valts till fördel för att kunna genomföra en mer djupgående analys. Dock är det vanligare att studera flera fall eftersom fler analysenheter oftast möjliggör en bättre jämförelse av studiens resultat.⁷⁸ För att framgångsrikt genomföra en fallstudie behöver det tydliggöras vad som ingår i fallet, detta kan göras genom avgränsningar och att fallet beskrivs i sin helhet så som görs i denna uppsats.⁷⁹ Vid en fallstudie baserad på ett fall kan det som forskare vara lätt att bli partisk eller dra för stora slutsatser kopplat mot generaliserbarhet om inte ett kritiskt förhållningssätt hålls, dock har enfallsstudier historiskt sett bidragit mycket till forskningen och fyller därmed en viktig funktion inom vetenskapen.⁸⁰ Denna enfallsstudie kan ses som ett verktyg för att studera ett specifikt fenomen eftersom det finns få fall av samma karaktär med tillgänglig information. Det enskilda fallet kan då säga något om teoris användbarhet i framtiden kopplat mot nya fall av samma karaktär.⁸¹ Fallstudie som forskningsdesign kan kritiseras för att vara subjektiv och osystematisk, därför är det viktigt att följa ett arbetsätt genom hela processen för att tydligt visa hur resultatet och slutsatserna har framkommit. Detta syftar till att förhindra forskaren från att vara subjektiv och istället hålla sig neutral i arbetsprocessen.⁸²

⁷⁵ Esaiasson et al., s109.

⁷⁶ Johannessen, Asbjørn och Tufte, Per Arne. *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber, 2003, s35.

⁷⁷ Jensen och Sandström, s52.

⁷⁸ Esaiasson et al., s109.

⁷⁹ Johannessen och Tufte, s56.

⁸⁰ George och Bennett, s80.

⁸¹ Esaiasson et al., s101.

⁸² Jensen och Sandström, s47.

Metod för insamling och analys av data i detta arbete är kvalitativ textanalys. Kvalitativ textanalys innebär att en utvald text analyseras genom noggrann läsning där forskaren söker information om helheten av texten, dess kontext eller utvalda delar med hjälp av analytiska verktyg. Benämningen för denna typ av arbetssätt skiljer sig åt inom vetenskapen, i detta arbete har terminologin kvalitativ textanalys valts då de anses beskriva arbetssättet på ett tillfredställande sätt. Kvalitativ innehållsanalys är en annan benämning på metod som är snarlik den kvalitativa textanalysen.⁸³ Generellt när en kvalitativ textanalys genomförs så är den som använder verktyget intresserad av vilken mening en text har i en specifik kontext.⁸⁴ I detta arbete är det vad olika typer av empiri har för mening i kontext till teorin. Genom att bryta ner forskningsfrågan och genomföra en operationalisering får den som genomför arbetet ett analysverktyg att arbeta utifrån. Analysverktyget består av frågor som ställs till den text som bryts ner och kategoriseras genom att leta efter indikatorer och det som inte uttrycks explicit i texten. För att hitta variabler krävs att texten läses noggrant och flera gånger samt genom olika lästekniker så som övergriplig läsning eller djupläsning.⁸⁵

Arbetets forskningsfråga samt den tillgängliga empirin är det som har påverkat metodvalet. Forskningsdesignen i denna studie, de vill säga kvalitativ fallstudie lämpar sig när förklaring om orsak eftersöks.⁸⁶ Kvalitativ ansats har valts eftersom det är innebörden i empirin som är av intresse. Innebörden eller det explicita innehållet i empirin eftersöks för att identifiera dolda budskap. En viktig fördel med att nyttja en kvantitativ metod hade varit en mindre risk för subjektiva bedömningar. En kvalitativ metod möjliggör dock analys av mer komplexa innehåll vilket var en förutsättning för att analysera den valda empirin och att pröva teorin kopplat till problemformuleringen.⁸⁷

3.2 Val av fall

Beroende på vilket syfte en fallstudie har behöver design och urval anpassas därefter. Syftet i detta arbete är att pröva en teori genom att testa denna mot ett nytt fall och empiriskt material. En enfallstudie kan pröva en teori effektiv, dock är ett genomtänkt val av fall av vikt för att

⁸³ Boréus, Kristina och Kohl, Sebastian. Innehållsanalys. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Kristina Boréus och Göran Bergström (red.), 49–92. 4. uppl. Lund: Studentlitteratur, 2018, s50.

⁸⁴ Esaiasson et al., s211.

⁸⁵ Esaiasson et al., s213.

⁸⁶ Jensen och Sandström, s80.

⁸⁷ Boréus och Kohl, s50.

detta ska ske. I detta arbete väljs därför fallet utifrån en metod som benämns som ”most likely” eller ”least likely”.⁸⁸ ”Most likely” innebär att fallet som väljs mest troligt kommer att kunna förklaras med hjälp av den valda teorin, om studiens resultat visar detta så ökar teorins generaliserbarhet. Denna metod benämns som ”most likely” eftersom forskaren på förhand tror att de oberoende variablerna återfinns.⁸⁹ Oberoende variabel är den variabel som antas påverka den beroende variabel. Ett annat ord för oberoende variabel är förklaringsvariabel eftersom det är denna variabel som förklarar utfallet på den beroende variabeln.⁹⁰

Vid en fallstudie där fallet väljs ut efter ”least likely” så är hypotesen att fallet inte lika troligt kommer att kunna förklaras med hjälp av en viss teori. Ett ”least likely” fall kan nyttjas för att exempelvis pröva en specifik princip eller del av en teori. Det kan också nyttjas för att utveckla teorin på något sätt genom att hitta kausala mekanismer.⁹¹ Genom att välja ett fall där de oberoende variablerna förväntas återfinnas så utmanas inte teorin i lika stor utsträckning som om ett ”least likely” fall väljs. Detta eftersom en teoriprovande studie som försvagar teorins yttre validitet utmanar teorin och forskningsläget i större utsträckning då de argumenterar mot teorin. Metoden ”most likely” fyller en viktig funktion som teoriprovande fall, därför har metoden valts i detta arbete.⁹²

Den beroende variabeln är i denna studie utfallet av specialoperationen. Då denna studie avser pröva en teori är den beroende variabeln i det valda fallet att operationens utgång var framgångsrik. Det finns olika sätt att mäta framgång, i val av fall görs det utifrån två aspekter i detta arbete. Den viktigaste är att operationens målsättningar uppfylldes, detta syftar till att mäta om framgång uppnåddes på den taktiska nivån och är viktigt eftersom den valda teorin avhandlar den taktiska nivån. Den andra aspekten är om operationen nådde framgång på en strategisk nivå, detta eftersom specialoperationen genomförs för att uppnå strategiska mål.⁹³

För att välja ut fall till studien görs så kallat strategiskt urval. Detta innebär att istället för att undersöka ett stort antal fall och dess oberoende variabler så görs ett strategiskt val av fall. Vid

⁸⁸ George och Bennett, s80.

⁸⁹ George och Bennett, s81.

⁹⁰ Esaiasson et al., s92.

⁹¹ Gerring, John och Cojocar Lee. *Selecting Cases for Intensive Analysis: A Diversity of Goals and Methods*. *SAGE Publications*. 45(3), 2016, s405.

⁹² George och Bennett, s81.

⁹³ Spulak, s38.

ett sådant urval väljs fall utifrån att det på förhand går att anta att de oberoende variabler som eftersöks kan återfinnas.⁹⁴ Det innebär att vid det strategiska urvalet som genomförs kommer ett fall eftersökas där McRavens principer förväntas återfinnas. Detta eftersom teorins yttre validitet kopplat mot ett modernt fall avses prövas i denna studie. Det fall som väljs ska även innehålla följande bakgrundsvariablerna kopplat mot arbetets problemformulering: kvalificerad strid och fallet skall vara modernt samt den beroende variabeln är att fallets utgång var framgångsrikt. Moderna fall avgränsas i denna studie till fall som skett efter 1976 eftersom teorin baseras på fall som har utspelat sig innan 1976. Denna avgränsning har gjorts utifrån arbetets teoriprovande ansats vilket innebär att teorin definierar begreppet modernt i detta fall.

3.3 Forskningsetik och forskningsetiska överväganden

Forskning berör oftast människor på något sätt vilket innebär att etiska överväganden behöver göras för att säkerställa en god etik.⁹⁵ Denna studie berör krigföring vilket kan vara ett känsligt ämne att forska kring eftersom det har en påverkan på människors liv. I detta arbete har forskningsetiska överväganden värderats och bedömningen har gjorts att denna undersökning inte innehåller sådant innehåll som kan skada någon annan direkt eller indirekt. Att referera till den information som innehållet i arbetet bygger på är ett exempel på hur god etik har upprätthållits. Detta görs för att läsaren ska kunna granska arbetsprocessen och för att påvisa vems verk informationen i texten grundar sig utifrån.⁹⁶

3.4 Källkritik

Äkthet, oberoende, samtidighet och tendens är de fyra källkritiska reglerna inom vetenskapligt skrivande. Dessa är viktiga att värdera när empirin i detta arbete väljs ut och analyseras eftersom god källkritik innebär en hög sanningshalt och trovärdighet för arbetet. Empirin i denna studie består av böcker som alla försöker återberätta vad som har hänt i det valda fallet vilka grundar sig i vittnesuppgifter.⁹⁷ En vittnesuppgift kan antingen vara direkt från vittnet, exempelvis en medverkande i operationen eller från en andrahandskälla. I detta arbete har berättelsers äkthet från andrahandskällor validerats genom triangulering vilket innebär att mins tre källor nyttjats för att säkerställa en texts äkthet, oberoende, samtidighet och tendens.⁹⁸ Val av källmaterial i

⁹⁴ Esaiasson et al., s102.

⁹⁵ Johannessen och Tufte, s59.

⁹⁶ Ekengren, Ann-Marie och Hinmfors, Jonas. *Uppsatshandbok: [hur du lyckas med din uppsats]*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, 2012, s109.

⁹⁷ Esaiasson et al., s288.

⁹⁸ Jensen och Sandström. s58.

denna studie har begränsats till sådant material som är tillgängligt via för allmänheten öppna sökvägar så som internet och bibliotek. Detta kan innebära att en betydelsefull källa har uteblivit till fördel för information som är öppen och transparent sett till att alla kan få tillgång till dessa källor.

3.5 Materialdiskussion

I detta avsnitt diskuteras arbetets empiriska material utifrån de källkritiska reglerna. Empirin i detta arbete består dels av en biografi från en av cheferna som var med i operationen och historiska skildringar från andrahandskällor. Den biografi som använts som empiri är *Go! Go! Go!* skriven av Rusty Firmin som var chef för delar av gisslanfritagning.⁹⁹ Denna källa anses ha hög äkthet eftersom Firmin själv var högst delaktig i operationen samtidigt som han hade en bra helhetsbild som chef, dock finns risken att en person som själv varit delaktig inte är oberoende eller tendenslös därför är det viktigt att ha ett kritiskt förhållningssätt till denna empiri. För att empirins oberoende och tendens ska hålla en god vetenskaplig nivå har de historiska böckerna *Who dares wins – The sas and the iranian embassy siege 1980*, *Who dares wins*, *Opertaion Nimrod - The iranian embassy siege* och *SAS in action* nyttjats. Dessa böckernas författare var inte själva delaktiga i operationen, därför har fyra böcker nyttjats för att säkerställa äktheten genom triangulering.¹⁰⁰ Dessa böcker har fördelen att vara mer tendenslösa och oberoende eftersom författarna själva inte medverkade. Den historiska skildringen *Who dares wins* har dessutom chefen för en av enheterna på SAS, Peter Winner, varit delaktig i att skriva vilket ökar dess äkthet ur källkritisk synpunkt.¹⁰¹ Genom att nyttja fyra historiska böcker samt en biografi skriven av en medverkande chef för operationen anses arbetets källkritiska standard hålla en hög nivå eftersom det innebär att både förstahands- och andrahandskällor nyttjats samt triangulering vilket bidrar till arbetets reliabilitet.¹⁰²

Ett ytterligare steg i att uppnå en god källkritisk standard är att böcker som valts ut är skrivna båda nära inpå operationen men också långt efter händelsen. Att empiri valts som är utgiven

⁹⁹ Firmin, Rusty och Pearson, Will. *GO! GO! GO! The SAS. The Iranian Embassy Siege. The True Story*. London: Orion Publishing, 2017, s1.

¹⁰⁰ Esaiasson et al., s297.

¹⁰¹ Fremont-Barnes, Gregory. *Who Dares Wins: The SAS and the Iranian Embassy Siege 1980*. Oxford: Osprey Publishing, 2009, s4.

¹⁰² Boréus, Kristina och Bergström, Göran. Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. I *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Kristina Boréus och Göran Bergström (red.), 17–48. 4. uppl. Lund: Studentlitteratur, 2018, 50, s42.

långt efter händelsen beror på att personer som varit delaktiga valt att dela sin information om händelsen en lång tidsperiod efter att operationen ägde rum. Detta har gjorts till fördel för att inkludera värdefull information, risken med ett långt tidsspänn mellan händelse och återberättande är en större sannolikhet för efterhandskonstruktioner eller minnesfel.¹⁰³ Att använda flera olika källor är ett sätt att i denna uppsats minska denna risk.

3.6 Operationalisering

I detta kapitel genomförs en operationalisering av teorin för att den ska kunna nyttjas som analysverktyg i arbetets analysdel. En operationalisering av teorin möjliggör en förening mellan den teoretiska nivån och empirin i analysen.¹⁰⁴

Utifrån den teoretiska definition som genomförts tilldelas respektive princip variabler som representerar principen. Principerna i McRavens teori är det som förklarar hur relativ överlägsenhet nås på taktisk nivå inom specialoperationer, därav är det de sex principerna som kommer att operationaliseras. Variablerna bryts sedan ner till frågor som kan ställas till texten som ett hjälpmedel för att identifiera variablerna i analysen, dessa frågor benämns som indikatorer.¹⁰⁵

Variablerna och indikatorerna ska i så stor utsträckning som möjligt avspegla McRavens egna definition av respektive princip för arbetet ska uppnå en hög inre validitet, detta eftersom det är dessa som ska fungera som hjälpmedel vid sökning i empirin. Detta bidrar till en samstämmighet mellan teori och mätverktyg, med andra ord en hög begreppsvaliditet.¹⁰⁶ Indikatorerna fungerar i sin tur som ett hjälpmedel i den kvalitativa textanalysen senare i detta arbete. Syftet med att redovisa denna arbetsprocess är att synliggöra grunden till analysen vilket medger reproducerbarhet för studien.¹⁰⁷ Nedan presenteras operationaliseringen av respektive princip.

Operationalisering av principen enkelhet

¹⁰³ Esaiasson et al., s294.

¹⁰⁴ Ekengren och Hinnfors, s75.

¹⁰⁵ George och Bennett, s69.

¹⁰⁶ Esaiasson et al., s58.

¹⁰⁷ Esaiasson et al., s216.

Enkelhet representeras av tre variabler: begränsning av antalet mål, bra underrättelser och innovation. Följande kommer eftersökas i det empiriska materialet:

Princip	Variabel	Indikator
Enkelhet	Begränsning av antalet mål	Minimerades antalet mål kopplat till det taktiska målet med operationen?
	Bra underrättelser	Fanns information som minskade antalet osäkra faktorer i uppdraget?
	Innovation	Nyttjades ny teknik eller taktik?

Tabell 1, enkelhet operationalisering

Operationalisering av principen sekretess

Denna princip representeras av variablerna dold tidpunkt och okända metoder. Följande kommer eftersökas i det empiriska materialet:

Princip	Variabel	Indikator
Sekretess	Dold tidpunkt	Visste motståndaren om när operation skulle genomföras?

	Okända metoder	Var motståndaren medveten om de metoder som nyttjades?
--	----------------	--

Tabell 2, sekretess operationalisering

Operationalisering av principen repetition

Förövning, rutiner och färdighetsträning är exempel på vad McRaven menar med repetition. Detta genomförs i syfte att minimera hinder och friktioner i genomförandefasen av en operation. Följande kommer eftersökas i det empiriska materialet:

Princip	Variabel	Indikator
Repetition	Förövning	Genomfördes förövning med materiel och metoder som nyttjades under genomförandefasen?
	Rutiner	Fanns rutiner för liknande operationer sedan tidigare?
	Färdighetsträning	Bedrevs regelbunden färdighetsträning inom enheten?

Tabell 3, repetition operationalisering

Operationalisering av principen överraskning

Överraskning syftar till att nyttja en metod, tidpunkt eller plats vilken motståndaren inte har förväntat sig. Detta uppnås genom vilseledning, timing eller att utnyttja motståndarens svagheter. Vilseledning innebär att antingen ta bort uppmärksamhet från den anfallande styrkan eller att fördröja motståndarens reaktion. Följande kommer eftersökas i det empiriska materialet:

Princip	Variabel	Indikator
Överraskning	Vilseledning	Togs uppmärksamhet bort från den anfallande styrkan eller fördröjdes motståndarens reaktion?
	Timing	Genomfördes operationen på en tid som var mer fördelaktig för den egna styrkan än motståndaren?
	Plats	Genomfördes operationen på en plats vilken var mer fördelaktig för den egna styrkan än motståndaren?

Tabell 4, överraskning operationalisering

Operationalisering av principen hastighet

Hastighet innebär att ta sig till sitt anfallsmål så snabbt som möjligt, detta syftar till att ta sig innanför motståndarens beslutcykel. McRaven visar på att utrustning som nyttjas ska anpassas efter uppdragets förutsättningar. Även tiden ett förband har relativ överlägsenhet ska minimeras för framgång. Följande kommer eftersökas i det empiriska materialet:

Princip	Variabel	Indikator
Hastighet	Utrustning anpassad utifrån operationen	Anpassades utrustningen med hänsyn till uppdraget?
	Tiden under relativ överlägsenhet minimeras	Försökte förbandet minimera tiden för genomförandefasen?

Tabell 5, hastighet operationalisering

Operationalisering av principen syfte

Principen syfte kan brytas ner i två viktiga kategorier. Den första är att samtliga inom förbandet ska ha förståelse för operationens viktigaste mål och den andra är att varje individ ska vara engagerad och personligt motiverad att lösa uppgiften. Följande kommer eftersökas i det empiriska materialet:

Princip	Variabel	Indikator
Syfte	Förståelse för målsättningar	Var varje individ insatt i operationens högre målsättningar?
	Individuell motivation	Fanns personligt engagemang och inspiration att genomföra operationen?

Tabell 6, syfte operationalisering

4. Empirisk bakgrund – Belägringen av iranska ambassaden i London 1980

I detta kapitel beskrivs fallet för att ge läsaren en empirisk bakgrund och förståelse för analysen.

I maj 1980 belägrade sex beväpnade terrorister den iranska ambassaden i London och tog 26 personer som befann sig i byggnaden som gisslan.¹⁰⁸ Terroristerna tillhörde en arabisk minoritet från Iran och representerade en organisation vars mål var att Arabisten, den provins de kom ifrån skulle bli självständigt.¹⁰⁹ Terroristerna stöttades av Irak som även hjälpte till i förberedelser inför belägringen eftersom Irak hade politiska intressen kopplat mot Iran.¹¹⁰ Terroristernas krav var bland annat att den iranska regeringen skulle frisläppa de män som tidigare hade fängslats av Iran på grund av att de ville ha självständighet för deras hemprovins i vilken det fanns stora oljefyndigheter.¹¹¹

Det brittiska specialförbandet SAS var snabbt på plats vid ambassaden och kunde påbörja förberedelser så som rekognosering för att snabbt kunna påbörja en fritagning av gisslan.¹¹² Förhandlingar med terroristerna pågick i flera dagar, de var de brittiska förhandlarnas taktik att i så lång utsträckning som möjligt förhandla och endast i händelse av att gisslan skadades eller dödades skulle en fritagning med militär styrka ske.¹¹³ Efter sex dagars förhandling och belägring avrättade terroristerna en man ur gisslan då de inte fått igenom sina krav i

¹⁰⁸ Geraghty, Tony. *Who dares wins: the story of the SAS, 1950-1992, Completely rev. and updated.* London: Warner, 1993, s430.

¹⁰⁹ Firmin och Pearson, s17.

¹¹⁰ Geraghty, s431.

¹¹¹ Ladd, James D. *SAS operations: more than daring.* 2. uppl. London: Robert Hale, 2007, s169.

¹¹² Connor, Ken. *Elitstyrka SAS: från ökenkrigare till ghost force.* Lund: Historiska media, 2001, s297.

¹¹³ Geraghty, s439.

förhandlingarna.¹¹⁴ Efter detta togs beslut om att SAS skulle genomföra en fritagningsoperation mot ambassaden, en viktig formalitet att besluta om eftersom det för Storbritannien innebar att nyttja militärt våld istället för polisärt. För SAS var det endast en formalitet eftersom de från första dagen varit förberedda på att genomföra en fritagningsoperation, dessutom hade enheten tränat på denna typ av situation i flera års tid.¹¹⁵ Stormningen av ambassaden påbörjades efter att terroristerna hotade med att avrätta ytterligare personer ur gisslan som en konsekvens ouppfyllda krav vid förhandlingarna.¹¹⁶ Fritagningen skedde simultant på samtliga våningar av huset av huset och för soldaterna från SAS och tog det totalt 17 minuter att genomföra hela operationen. Fem av terroristerna dödades och en togs tillfånga under operationen. En ur gisslan avrättades av terroristerna under själva fritagningen och ytterligare två skadades.¹¹⁷ Detta ansågs som en stor framgång eftersom man i planeringen hade räknat med att endast 60 procent skulle överleva fritagningsoperationen.¹¹⁸ Operationen fick i efterhand stort erkännande som framgångsrik i både media och av exempelvis den brittiska premiärministern Margaret Thatcher. Flera av soldaterna som medverkade i operationen fick medalj från det brittiska kungahuset för sina insatser. Operationen prövades också juridiskt och soldaterna ansågs ha nyttjat proportionerligt våld utifrån situationen.¹¹⁹ Att operationen ansågs så framgångsrik byggde troligtvis på att majoriteten av gisslan var oskadda och endast en gisslan dog under operationen.¹²⁰

5. Analys

Genom att eftersöka de fenomen (oberoende variabler) som påstås förklara utfallet prövas i detta kapitel teorin med hjälp av operationaliseringen.¹²¹ Om ingen av variablerna för en princip återfinns i analysen av det empiriska materialet räknas det som att principen inte har nyttjats i fallet.¹²²

¹¹⁴ Fremont-Barnes, s30.

¹¹⁵ Fremont-Barnes, s32.

¹¹⁶ Chant, *Christopher. SAS in action*. Briston: Parragon, 1997, s84.

¹¹⁷ Geraghty, s451.

¹¹⁸ Geraghty, s441.

¹¹⁹ Geraghty, s456.

¹²⁰ Connor, s302.

¹²¹ Esaiasson et al., s114.

¹²² Boréus och Kohl, s79.

5.1 Enkelhet

Information om byggnadens planlösning, möblering och eventuella hinder var av vikt för operationen. En mindre skalenlig modell byggdes först av hela byggnaden, senare även en enklare fullskalig modell utifrån viktiga delar av planlösningen gjord av trä och tyg. Aktuell information om byggnaden, gisslantagarnas beväpning, antal gisslantagare och alla i byggnadens placering erhöles från en ur gisslan som blev frisläppt första dagen.¹²³ Viktig information om byggnaden så som att fönstren på nedre våningarna av ambassaden var skottsäkra samt att det var en säkerhetsdörr bakom en av ytterdörrarna erhöles via en vaktmästare på ambassadens som var ledig under gisslantagningen. Denna information var viktig eftersom en av de tidiga planerna involverade att bryta sig in genom dörren med en säkerhetsdörr av stål bakom. Utan den informationen kunde exempelvis överraskningsmomentet ha förlorats.¹²⁴ Viss information erhöles även genom att installera avlyssningsanordning genom ambassadens väggar genom borrhål.¹²⁵ Detta tyder på att variabeln goda underrättelser uppfylldes. Antalet personer som satt gisslan försöktes reduceras via förhandlingar, detta kan ses som ett led i att begränsa antalet mål för operationen för att kunna uppnå enkelhet.¹²⁶ Exempel på teknisk innovation som användes under operationen var att tårgas och distraktionsgranater nyttjades. Distraktionsgranater var något som SAS själv utvecklade för denna typ av uppgift.¹²⁷ Även innovation i metod användes genom exempelvis firning av soldater från taket för att bryta sig in på de övre våningarna.¹²⁸ Samtliga indikatorer har uppfyllts i analysen och därmed har principen enkelhet nyttjas, dock har identifierats att planen var relativt komplex. Under operationen nyttjades många inbrytningspunkter, detta kan ha möjliggjort enkelhet men även försvårat den. En orsak till detta kan vara byggnadens komplicerade planlösning i form av många rum och våningar.¹²⁹ Nyttjandet av underrättelser, innovation och begränsning av antalet mål kan ha bidragit till att en komplicerad plan blev framgångsrik.

5.2 Sekretess

För att dölja planerings- och förberedelsefasen i arbetet vidtogs ett antal åtgärder. Bland annat genomfördes spaning mot platser på huset som var tänkta att bryta sig in på under nattetid för

¹²³ Geraghty, s436.

¹²⁴ Fremont-Barnes, s26.

¹²⁵ Firmin och Pearson, s84.

¹²⁶ Fremont-Barnes, s28.

¹²⁷ Firmin och Pearson, s123 & Chant, s85.

¹²⁸ Fremont-Barnes, s40.

¹²⁹ Firmin och Pearson, s158.

att kunna göra detta dolt.¹³⁰ Intresset från media var stort och för att gisslantagarna inte skulle få information om förberedelser så begränsades journalister till att hålla sig på avstånd.¹³¹ När soldaterna från SAS skulle transporteras till platsen skedde detta med civila möbelbilar för att inte väcka någon uppmärksamhet.¹³² Trots vidtagna åtgärder så misstänkte terroristerna att en attack var planerad.¹³³ Offensiva specialoperationer innebär av sin natur att motståndaren är förberedd på ett anfall vilket indikerar att variablerna dold tidpunkt och okända metoder ändå uppfylldes eftersom man lyckades hålla exakt tidpunkt men också vilka metoder som skulle nyttjas dolt.

5.3 Repetition

Förbandet hade tidigare övat på gisslanfritagningar och skapat rutiner för detta.¹³⁴ Sju år innan belagringen av ambassaden hade det inom förbandet skapats en anti-terroristenhet som enbart tränade mot denna typ av hot. De hade stöd av nationella resurser för att lösa uppgiften, exempelvis byggdes ett särskilt hus för att öva gisslanfritagningar med skarp ammunition.¹³⁵ Detta hus var möblerat för att vara verklighetstroget och soldaterna inom SAS övad på att skilja på gisslan och gisslantagare.¹³⁶ Detta betyder att variablerna rutiner och färdighetsträning uppfylldes eftersom förbandet hade genomfört omfattande övningar på denna typ av scenario. Även specifik förövning ägde rum i den modell av ambassaden som hade låtits byggas i en hangar i London.¹³⁷ Modellen byggdes med hjälp av personal som jobbade på ambassaden för att skapa en så verklighetstrogen miljö som möjligt.¹³⁸ Detta möjliggjorde förövning av olika scenarion för hur inbrytning skulle ske och vart alla soldaters placering inne i huset skulle vara för att undvika att vådaskjuta egen personal.¹³⁹ När soldaterna var på plats vid ambassaden i ett intilliggande hus genomfördes förövning på inbrytning och soldaternas placering övades. Detta tyder på att SAS i lång utsträckning genomförde specifik förövning inför gisslanfritagningen.¹⁴⁰

¹³⁰ Fremont-Barnes, s27.

¹³¹ Fremont-Barnes, s19.

¹³² Geraghty, s436.

¹³³ Fremont-Barnes, s34.

¹³⁴ Fremont-Barnes, s10.

¹³⁵ Chant, s78.

¹³⁶ Fremont-Barnes, s12.

¹³⁷ Fremont-Barnes, s25.

¹³⁸ Geraghty, s437.

¹³⁹ Fremont-Barnes, s28.

¹⁴⁰ Firmin och Pearson, s121.

5.4 Överraskning

För att kunna avlyssna ambassaden fanns ett behov av att borra igenom husets tjocka väggar. För att kunna göra detta dolt användes vilseledning i form av lågt flygande flygplan för att avleda uppmärksamheten från borrningen.¹⁴¹ Precis innan operationens genomförandefas skulle börja genomfördes vilseledning genom att utlova att terroristernas krav skulle uppfyllas, detta dels för att få dessa i en önskvärd position inför anfallet började eftersom de visste vart telefonen troligen var placerad och dels för att lugna terroristerna i sista stunden. Genomförandefasen i operationen började med att en sprängladdning mitt på byggnaden detonerades i syfte att vilseleda terroristerna att det var en inbrytningspunkt, i själva verket bröt sig soldaterna in på en annan plats av huset.¹⁴²

För att skapa överraskning så bröt sig soldaterna från SAS in simultant på flera våningar i byggnaden, detta visar på att variabeln plats uppfylls.¹⁴³ Variabeln timing är också återfunnen genom detta exempel. Förbandet hade även placerat ut prickskyttar runt hela byggnaden för att kunna verka från ytterligare en plats, genom att göra det kunde överraskning uppnås. Exempelvis dödades en av terroristerna av en brittisk prickskytt som sköt ett dödande skott mot terroristen när denna exponerade sig i fönstret. Detta exempel visar på hur förbandet skapade överraskning genom att vara på platser som terroristerna inte räknade med. Just det skottet bidrog mest troligt till flera ur gisslan som befann sig i ett intilliggande rum överlevde.¹⁴⁴ Vid genomförandefasens inledande skede gick en ruta sönder då en av soldaterna från SAS råkade krossa den. På grund av att förbandet anföll ambassaden från flera olika platser simultant och upprätthöll en hög hastighet kunde terroristerna inte avrätta mer än en gisslan trots denna förvarning.¹⁴⁵ Detta tyder på att vilseledning, timing och plats var genomarbetat i både planeringsfasen, förberedelsefasen och genomförandefasen av operationen.¹⁴⁶

5.5 Hastighet

Från det att soldaterna bröt sig in i byggnaden till att operationen var över tog 17 minuter vilket är inom ramen för att relativ överlägsenhet ska vinnas inom högst 30 minuter. Även tiden av relativ överlägsenhet minimerades, eftersom terroristerna började skjuta gisslan ökade hastigheten i operationen men även på grund av brand som uppstått i byggnaden efter

¹⁴¹ Fremont-Barnes, s25.

¹⁴² Geraghty, s446 & Firmin och Pearson, s160.

¹⁴³ Firmin och Pearson, s156.

¹⁴⁴ Geraghty, s448.

¹⁴⁵ Firmin och Pearson, s193.

¹⁴⁶ Fremont-Barnes, s32.

sprängning av fönster.¹⁴⁷ Det är inte säkert att denna korta tid under relativ överlägsenhet var planerad dock så uppfylls principen eftersom tiden i genomförandefasen försökte minimeras. Kopplat till att kunna hålla en hög hastighet är de rutiner som förbandet hade skapat, exempelvis hade SAS beredskap för att snabbt kunna möta denna typen av hot någonstans i England. Förbandet hade tränat i sju års tid på att möta denna typen av hot och delar av förbandet stod alltid i 30 minuters beredskap för att snabbt kunna reagera på olika typer av händelser.¹⁴⁸ Även utrustningen anpassades, exempelvis nyttjades flera olika vapensystem beroende på soldaternas uppgifter, klädsel anpassade efter uppdraget samt inbrytningsanordningar.¹⁴⁹ I analysen identifierades att flera inbrytningspunkter nyttjats, detta var en del i att kunna upprätthålla en hög hastighet. Genom att ha flera inbrytningspunkter skapades möjlighet för att ta sig in i ambassaden även om en av ingångarna inte skulle vara möjlig att forcera.¹⁵⁰

5.6 Syfte

Chefen för de brittiska specialförbanden Peter de la Billière skrev efter operationen ”*Success depended on every SAS man knowing his task precisely*”¹⁵¹. Detta tyder på att förbandet under förberedelsefasen hade arbetat med förståelse för målsättningarna på individnivå och att denna variabel återfinns i operationen. La Billière menade att de viktigaste för planen var hastighet och överraskning.¹⁵² Precis när anfallet börjat och en del av styrkan firade sig ner från taket för att bryta in på en av de övre våningarna så fastnar chefen för styrkan hängandes i repet. Övriga soldater fortsatte då anfallet utan chefen eftersom de visste att överraskning och hastighet var av största vikt.¹⁵³ Detta visar en förståelse för målsättningarna på individnivå eftersom varje individ var insatt i operationens högre målsättningar.

Soldaterna och cheferna som ingick i operationen hade övat för denna typsituation dagligen i många år, något som bidrog till personligt engagemang från dessa personer. Operationen utspelade sig även i deras hemland och innefattade att rädda oskyldiga personers liv vilket skapade en mening i att ta en hög risktagning för att rädda liv.¹⁵⁴ Att rädda gisslans liv var den övergripande målsättningen för operationen, något soldaterna var införstådda med.¹⁵⁵

¹⁴⁷ Fremont-Barnes, s48.

¹⁴⁸ Geraghty, s432.

¹⁴⁹ Firmin och Pearson, s22.

¹⁵⁰ Firmin och Pearson, s157.

¹⁵¹ Fremont-Barnes, s36.

¹⁵² Fremont-Barnes, s35.

¹⁵³ Fremont-Barnes, s40.

¹⁵⁴ Connor, s302.

¹⁵⁵ Firmin och Pearson, s167.

Indikatorn individuell motivation har inte återfunnits i tillräcklig omfattning, principen syfte räknas som uppfylld på grund av förståelse för målsättningar.

5.7 Resultat

I detta kapitel sammanfattas analysens resultat i ett analyschema för att ge läsaren en tydlig överblick. Resultatet visar att McRavens teori kan förklara framgången i det specifika fallet eftersom relativ överlägsenhet uppstod och samtliga principer nyttjades. En diskussion kring resultatet och hur det bör tolkas presenteras i nästa kapitel.

Princip	Variabel	Återfanns variabeln?
<i>Enkelhet</i>	Begränsning av antalet mål	Ja
	Bra underrättelser	Ja
	Innovation	Ja
<i>Sekretess</i>	Dold tidpunkt	Ja
	Okända metoder	Ja
<i>Repetition</i>	Förövning	Ja
	Rutiner	Ja
	Färdighetsträning	Ja
<i>Överraskning</i>	Vilseledning	Ja
	Timing	Ja
	Plats	Ja
<i>Hastighet</i>	Utrustning anpassad utifrån operationen	Ja
	Tiden under relativ överlägsenhet minimeras	Ja
<i>Syfte</i>	Förståelse för målsättningar	Ja
	Individuell motivation	Nej

Tabell 7, resultat

6. Avslutning

Arbetet syftade till att pröva McRavens teori om framgång i specialoperation mot en icke reguljär motståndare efter året 1976. I detta kapitel redovisas slutsatser och en diskussion kring resultatet samt förslag till fortsatt forskning och relevans för yrkesutövningen.

6.1 Slutsatser

Nedan presenteras slutsatser kopplat till arbetets forskningsproblem, syfte och frågeställning.

Arbetets forskningsfråga:

- *Kan McRavens teori förklara framgången under Operation Nimrod, gisslanfritagningen på den iranska ambassaden i London 1980?*

Samtliga av McRavens principer har återfunnits i analysen av Operation Nimrod. De principer som har haft en tydlig plats i operationen är repetition, överraskning och hastighet eftersom dessa principer har varit framstående i den empiri som analyserats. Repetition har varit framstående eftersom enheten dels genomfört omfattande träning innan operationen var påtänkt men också inför operationen i form av specifik träning för gisslanfritagningen på ambassaden. Överraskningen har återfunnits i analysen i hög utsträckning eftersom stor vikt lades vid planeringen av operationen i att uppnå överraskning. Hastighet har också varit framstående då detta identifierades som en framgångsfaktor från SAS och stor vikt lades vid detta i planering och genomförande för att minimera risken för skadade och döda gisslan.¹⁵⁶ Detta innebär att McRavens principer kan förklara framgången i Operation Nimrod eftersom samtliga principer har återfunnit i analysen av fallet och relativ överlägsenhet uppstod. Dock kan principerna haft olika stor betydelse för utgången av operationen eftersom vissa principer har varit mer dominerande.

6.2 Diskussion

Studien har fokuserat på det kausala sambandet mellan teorin och utgången av fallet. Inom teorin finns även kausala samband mellan principerna. Det finns med andra ord ett orsakssamband mellan principerna som påverkar huruvida en operation blivit lyckad eller ej.¹⁵⁷ Detta betyder att även om principerna repetition, överraskning och hastighet har varit utmärkande i analysen så kan övriga principer varit en förutsättning för att relativ överlägsenhet

¹⁵⁶ Firmin och Pearson, s158.

¹⁵⁷ Johannessen och Tufte, s191.

uppstod. Exempelvis är principen hastighet beroende av att principen enkelhet uppfylls eftersom begränsning av antalet mål, underrättelser och innovation möjliggör en hög hastighet och att relativ överlägsenhet uppstår enligt McRaven.¹⁵⁸ Den princip som varit minst framstående i analysen är principen syfte eftersom denna i mindre utsträckning återfunnits i empirin som analyserats. En mer ingående analys av denna princip hade kunnat uppnås genom att nyttja en annan metod som exempelvis intervjuer av soldater som deltog i operationen. Detta skulle kunna bidra till att undersöka principen syfte och dess påverkan för operationen.¹⁵⁹ Dock har variablerna för denna princip återfunnits i sådan utsträckning att principen uppfyllts i detta arbetes analys.

För att stärka teorins yttre validitet och undersöka det kausala sambandet mellan teori och utgång av fallet skulle teorin behöva prövas även mot misslyckade fall. Detta skulle möjliggöra djupare analys av hur väl teorin kan förklara framgång inom specialoperationer. Exempelvis om samtliga principer återfinns i en analys av en misslyckad specialoperation skulle teorins yttre validitet sänkas. En enfallstudie med ”most likely” design anses dock som en rimlig metod kopplat till arbetets problemformulering och syfte men medför naturligt svagheter som inte kan tillgodogöras utan att även pröva teorin mot ”least likely” fall.

Denna studie bevisar teorins giltighet mot det specifika fall som har analyserats. För att dra mer generella slutsatser av resultatet skulle en jämförelse med andra studier behöva genomföras alternativt att fler teoriprovande fallstudier genomförs. Detta är en brist med denna studie men också en faktor som har möjliggjort en mer djupgående analys av teorin kopplat mot det specifika fallet. Studiens syfte var att pröva teorin mot ett fall som inte var typiskt för teorin, något som möjliggjorts genom att göra en djupgående analys av ett fall innehållandes kvalificerad strid i en gisslanfritagning. Ytterligare kritik mot detta arbetets metod är att kvalitativa fallstudier alltid riskerar att bli subjektiva tolkningar vilket riskerar att påverka resultatet, för att minimera denna risk har i detta arbete spårbarheten försökt att synliggöras genom en transparent metod och analys.

För att besvara indikatorerna har svarsalternativen ja och nej använts, ett mer nyanserat och beskrivande svarsalternativ hade möjliggjort en bättre analys. Genom att beskrivande redovisa

¹⁵⁸ McRaven, s14.

¹⁵⁹ Lantz, Annika. *Intervjumetodik*. 3.uppl. Lund: Studentlitteratur, 2013, s43.

varför indikatorerna har återfunnits har detta problem försökts minimeras. Indikatorerna i detta arbete utformades för att efterlikna McRavens i så stor utsträckning som möjligt. McRavens indikatorer kan kritiseras för att vara allmängiltiga och något ospecifika vilket avspeglar sig även i detta arbete. Detta medför en risk kopplat mot arbetets subjektivitet i tolkning av empirin och förekomsten av indikatorer. Analysen i detta arbete har inte fokuserat på relativ överlägsenhet mer än att det uppstod. Eftersom hela operationen var genomförd på 17 minuter lades vikt istället på att söka en förklaring till varför relativ överlägsenhet skapades, en mer djupgående analys av begreppet relativ överlägsenhet hade inneburit ett bättre mätverktyg för operationens effektivitet. Fördelen med denna avgränsning är att förekomsten av McRavens principer kunde analyseras mer noggrant kopplat mot fallet.

6.3 Fortsatt forskning

En studie avgränsad till principen syfte hade bidragit till en större förståelse för dess påverkan för teorin kopplat till den valda operationen och är ett förslag till fortsatt forskning inom teorin. Genom att pröva teorin mot fler fall med likande bakgrundsvariabler men en annorlunda beroende variabel skulle en jämförelse mellan resultat möjliggöra en analys av kausala samband mellan teorin och den beroende variabeln vilket skulle pröva teorins yttre validitet.

Begreppet specialoperation har vid en överblick av tidigare forskning identifierats skilja sig åt mellan olika forskare och sammanhang. Det är kopplat till vilka ledningsnivåer specialoperationer bör analyseras utifrån, exempelvis operativ eller strategisk men även vad som innefattas i begreppet. McRaven exempelvis har en avgränsad definition av begreppet medan andra forskare så som William D. Driver och Bruce E. DeFeyter menar att specialoperationer innefattar mer än kvalificerad strid.¹⁶⁰ En begreppsanalys kring specialoperationer hade således bidragit till forskningsläget genom att definiera vad specialoperationer betyder och innefattar.

6.4 Relevans för yrkesutövningen

Dennis Gyllensporre skriver i artikeln *Special Operations from a Small State Perspective* om hur små stater bör nyttja specialoperationer som ett verktyg för att besegra en större stat.

¹⁶⁰ William D. Driver och Bruce E. DeFeyter. *The Theory of Unconventional Warfare: Win, Lose, and Draw*. Naval Postgraduate School, Monterey, 2008, s1.

Specialoperationer bör enligt Gyllensporre förstås som en metod för att anpassa sig till varierande slagfält i en ny generations krigföring.¹⁶¹ Gyllensporre likt tidigare nämnda Christopher Marsch, James Kiras och Patricia Blocksone uttrycker ett tydligt behov av en bredare teoretisk grund inom detta område.¹⁶² Denna studies resultat bidrar till forskningsläget genom att pröva en befintlig teori vilket bidrar till teorins validitet. Genom detta bidrar studien till yrkesutövningen eftersom det skapar en bredare teoretisk grund.

Vid en jämförelse med *Operativ doktrin 2014* och McRavens teori återfinns stora likheter i beskrivningen av specialoperationer.¹⁶³ Det är endast en princip av McRavens sex principer som inte nämns i Försvarens beskrivning av specialoperationer. Dock har *operativ doktrin 2014* en bredare definition av specialoperationer då den innefattar även underrättelseinhämtning och utbildning av andra förband.¹⁶⁴ Att pröva McRavens teori kan på grund av detta även utveckla och förbättra den svenska Försvarens doktrin.

¹⁶¹ Gyllensporre, s34–35.

¹⁶² Gyllensporre, s23 & Marsh, Kiras och Blocksone, s2.

¹⁶³ Försvarens, s56-57.

¹⁶⁴ Försvarens, s55.

Litteratur och referensförteckning

Artiklar

Bachmann, Sacha-Dominik Olivier och Gunneriusson, Håkan. Russia's Hybrid Warfare in the East: The Integral Nature of the Information Sphere. *Georgetown Journal of International Affairs*, 2015.

Finlan, Alastair. A Dangerous Pathway? Toward a Theory of Special Forces. *Comparative Strategy*. 38(4), 2019.

Gray, Colin. Handfuls of Heroes on Desperate Ventures: When do Special Operations Succeed?. *Parameters*, 29(1), 1999.

Shamir, Eeitan och Ben-Ari, Eyal. The Rise of Special Operations Forces: Generalized Specialization, Boundary Spanning and Military Autonomy. *Journal of Strategic Studies*, 41(3), 2018.

Spulak, Robert G. *A Theory of Special Operations : The Origin, Qualities, and Use of SOF*. Joint Special Operations University (U.S.). JSOU Press. 2007.

Robinson, Linda. *The Future of U. S. Special Operations Forces*. 66, New York: Council on Foreign Relations, 2013.

Marsh, Christopher, Kiras, James och Blocksome, Patricia. Special Operations Research: Out of the Shadows. *Special Operations Journal*. 1(2), 2015.

Searle, Tim. Outside the Box: A New General Theory of Special Operations. *JSOU Report*. 17(4), 2017.

McRaven, William. *The Theory of Special Operations*. Naval Postgraduate School, 1993.

William D. Driver och Bruce E. DeFeyerter. *The Theory of Unconventional Warfare: Win, Lose, and Draw*. Naval Postgraduate School, Monterey, 2008,

Litteratur med böcker

Boréus, Kristina och Bergström, Göran (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 4. uppl. Lund: Studentlitteratur, 2018.

Chant, Christopher. *SAS in action*. Briston: Parragon, 1997

Clausewitz, Carl von. *On war*. Princeton, N.J.: Princeton U.P., 1976.

Connor, Ken. *Elitstyrka SAS: från ökenkrigare till ghost force*. Lund: Historiska media, 2001.

Ekengren, Ann-Marie och Hinnfors, Jonas. *Uppsatshandbok: [hur du lyckas med din uppsats]*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, 2012.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. och Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. Uppl. Stockholm: Wolters Kluwer, 2017.

Firmin, Rusty och Pearson, Will. *GO! GO! GO! The SAS. The Iranian Embassy Siege. The True Story*. London: Orion Publishing, 2017.

Försvarsmakten. *Operativ doktrin 2014*. Stockholm: Elanders, 2014.

Fremont-Barnes, Gregory. *Who Dares Wins: The SAS and the Iranian Embassy Siege 1980*. Oxford: Osprey Publishing, 2009.

George, Alexander L. och Bennett, Andrew. *Case studies and theory development in the social sciences*. Cambridge: MIT, 2005.

Geraghty, Tony. *Who dares wins: the story of the SAS, 1950-1992, Completely rev. and updated*. London: Warner, 1993.

Gyllensporre, Dennis. Contemporary Hybrid Warfare and the Evolution of Special Operations Theory. *I Special Operations from a Small State Perspective Future Security Challenges*, Gunilla Eriksson och Ulrica Pettersson (red.), Cham: Springer International Publishing, 2017

Jensen, Tommy och Sandström, Johan. *Fallstudier*. Lund: Studentlitteratur, 2016.

Johannessen, Asbjørn och Tufte, Per Arne. *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber, 2003.

Kiras, James D. *Special operations and strategy : from World War II to the War on Terrorism*. New York: Routledge, 2006.

Ladd, James D. *SAS operations: more than daring*. 2. uppl. London: Robert Hale, 2007.

Digitala källor

South, Todd. *Special Operations Command asks for more troops, biggest budget yet*, military times, 2018, <https://www.militarytimes.com/news/your-army/2018/02/23/special-operations-command-asks-for-more-troops-biggest-budget-yet>, (hämtad 2020-04-05).